

Asia: VN/6164/2023

Arviomuistio sähköpotkulautailun ja mikroliikkumisen ratkaisu- ja sääntelyvaihtoehdoista

Lausunnoissa pyydetään ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Pidätkö arviomuistiossa esitettyä kuvausta mikroliikkumisen nykytilasta oikeasuuntaisena ja riittävän kattavana? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää jollain tavalla?

Vammaisfoorumi näkee mikroliikenteen nykytilan, erityisesti sähköpotkulautojen osalta, ongelmallisempänä kuin arviomuistiossa kuvataan. Vammaisten ihmisten näkökulmasta tilannetta on käsitelty pintapuolisesti. Tosiasialliset seuraukset siitä, että vammaisten ihmisten liikkuminen vaarantuu tai estyy kokonaan, on jätetty arvioinnin ulkopuolelle. Vammaisten ihmisten perustuslaissa määriteltyä oikeutta vapaaseen liikkumiseen on arvioitu rajallisesti.

2. Mitä arviomuistiossa käsitellyistä ratkaisuvaihtoehdoista pidätte kannatettavimpana ja toteuttamiskelpoisimpana? Minkä vuoksi?

Vammaisfoorumi nostaa esiin kaksi merkittävää ratkaisuvaihtoehtoa, jotka eivät ole toisistaan riippuvaisia.

Esteettömyyden ja yhdenvertaisen liikkumisen varmistamiseksi Vammaisfoorumi pitää välttämättömänä kieltää kevyiden sähköajoneuvojen ja jalankulkua avustavien tai korvaavien liikkumisvälineiden pysäköinnin jalkakäytävällä ja pyörätiellä. Tämä on suurin syy siihen, miksi mikroliikkuminen koetaan vammaisten ihmisten näkökulmasta ongelmalliseksi. Asiaton pysäköinti rajoittaa, estää tai jopa vaarantaa vammaisten ihmisten liikkumista. Jos näkövammaisen ihminen ei havaitse sähköpotkulautaa, hän voi kompastua siihen ja kaatua suoraan asfalttiin. Pyörätuolilla tai rollaattorilla liikkuvalla ihmisellä ei ole aina mahdollisuutta siirtää sähköpotkulautaa tieltään vaan hän voi joutua siirtymään ajoradalle tai matka voi estyä kokonaan kyseistä reittiä pitkin.

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä promillerajan säätämistä. Se on yksi osa ylläpitää ja kehittää liikenneturvallisuutta. On arvioitava, onko arviomuistiossa esitetty 0,5 promilleraja, eri käyttäjäryhmät huomioiden, liian korkea.

3. Puuttuuko arviomuistiossa käsitellyistä ratkaisuvaihtoehdoista jokin olennaiseksi katsomanne ratkaisuvaihtoehto? Millainen tämä ratkaisuvaihtoehto olisi?

Vammaisfoorumi kaipaa nollavisiota sähköpotkulautoihin liittyvien vakavien loukkaantumisten ehkäisyyn. Nollavisio on perusteltu sekä inhimillisen kärsimyksen että yhteiskunnalle jo nyt aiheutuneiden kustannusten näkökulmasta; sähköpotkulautailun sairaalahoidetuille loukkaantumisille kustannukset ovat olleet arviointimuistion mukaan 130 miljoonaa euroa.

Vammaisfoorumi pyytää arvioimaan jalankulun väylillä käytettävien kulkuvälineiden maksimi nopeuksia. Liikennenopeudet tulee harmonisoida tosiasialliseen jalankulun nopeuteen, joka on noin 5 kilometriä tunnissa (Duodecim 10/2018).

4. Mikä on näkemyksenne luvussa 7 esitetystä liikenne- ja viestintäministeriön arviosta? Tulisiko arviota täydentää joillain tavalla?

Vammaisfoorumi pitää ensisijaisen tärkeänä mikroliikennepalvelujen turvallisuuteen vaikuttamista näkökulmana käyttäjät ja kanssaliikkijat.

Vammaisfoorumi kannattaa toimiluvan käyttöönottamista, koska se lisää mikroliikennepalvelujen hallittavuutta. Toimilupamenettely antaa kunnille nykyistä paremmat mahdollisuudet huomioda alueellaan olevien toimijoiden määrän, vuokrattavien sähköpotkulautojen tai muiden kevyiden sähköajoneuvojen määrän sekä huomioda nämä osana liikennesuunnittelua oikein mitoitettuna. Toimilupa voitaisiin myös perua, mikäli toimiluvan saanut ei toimisi sääntelyn mukaan ja huolehtisi esimerkiksi sähköpotkulautojen oikeasta sijoittelusta.

Jos sähköpotkulautailun liikennesääntöjä muutettaisiin siten, että jatkossa kaikille sovellettaisiin polkupyöräilijöille kohdennettuja liikennesääntöjä ja liikenteenohjauslaitteita, vammaisille ja muille liikkumisesteisille ihmisille tarkoitetut liikkumisen apuvälineet tulee jättää soveltamisalan ulkopuolelle. Tässä tilanteessa tieliikennelain kirjaus asianmukaisesta suojakypärän käytöstä tulisi myös koskemaan sähköpotkulaudan käyttäjiä.

Vammaisfoorumi pitää välttämättömänä mikroliikkumisen liikennevalvonnan lisäämistä. Ellei tätä tehdä, laissa ja asetuksissa tehtyjen muutoksien seuranta ei toteudu.

Vammaisfoorumi pitää liikenneturvallisuusstrategian toimenpideohjelmaan laadittuja toimenpiteitä kannatettavina.

5. Mitä muuta haluaisitte lausua arviomuistiosta ja sen sisällöstä?

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta voidaan kysyä, miten paljon tämä vähentää erityisesti nuorten aikuisten hyötyliikuntaa, esimerkiksi kävellen tehtyjä kauppakäyntejä tai siirtymisiä julkisen liikenteen pysäkeille. Lisäksi arvioitavaksi jää, millainen yhteiskuntataloudellinen hyöty on sähköpotkulautailusta. Erityisesti, kun peilataan siitä yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia.

Kokko Sari
Vammaisfoorumi ry